

Samen lezen

Beste leerkracht, bibliothecaris, of begeleider,

Bedankt dat je het lespakket Nederlands van het Passa Porta Festival 2023 downloadde! Dit pakket laat je toe om het werk van actuele auteurs in de klas en bij de leerlingen te brengen, en in gesprek te gaan rond actuele verhalen. De inhoud van dit lessenpakket is bedoeld om 1 lesuur van 50 minuten te vullen met korte leessessies gevolgd door gesprekken volgens de 'Samen Lezen' methode. Als leerkracht/bibliothecaris/begeleider kan je de gesprekken zelf begeleiden, maar kan je de uitleg ook doorgeven aan de deelnemers om zelf hun gesprekken te begeleiden als de groep te groot is en gesplitst moet worden. De fragmenten zijn geselecteerd met leerlingen vanaf het 4^e middelbaar in gedachten, maar kunnen ook met jongere enthousiaste lezers gebruikt worden.

1. Wat is 'Samen Lezen' ?

Samen Lezen is een laagdrempelige leesmethode die gebaseerd is op een concept van The Reader Organisation (Verenigd Koninkrijk). Lezers gaan zonder voorbereiding rond de tafel zitten en bespreken korte fragmenten tekst of korte gedichten die aan hen voorgelezen worden door een begeleider. Ze krijgen ook de teksten om ze zelf te kunnen lezen of opnieuw voor te lezen aan de rest van de groep.

De begeleider heeft enkele voorbereide vragen per fragment om het gesprek op gang te brengen, maar laat de groep tijdens het gesprek de richting uitgaan die zij kiezen, ook als dat afdwaalt van de tekst. Dit zorgt voor diepgaande gesprekken en een nieuwe kijk op literatuur.

2. Wat zit er in het volledige lespakket?

- 7 fragmenten uit de recent verschenen debuten van twee verschillende Belgische auteurs: Angelo Tjssens en Aya Sabi. (We raden aan om 3 fragmenten uit te kiezen, zodat er genoeg tijd is voor het gesprek.)
- 3 suggesties van vragen per fragment om het gesprek op gang te krijgen, en sleutelwoorden per fragment die kunnen helpen met de tekstkeuze.
- 1 handleiding en introductiebrief voor het begeleiden van een sessie 'Samen Lezen'.

3. Hoe verloopt een sessie Samen Lezen?

Samen Lezen verloopt het beste als er per lezersgroep max. 10-12 deelnemers zijn, maar kan ook met één grotere groep gedaan worden. Je kan starten met een namenrondje als begeleider en deelnemers elkaars naam nog niet kennen, en vervolgens uitleg geven over de activiteit: er zullen samen fragmenten gelezen en besproken worden.

Stap 1: Afspraken

Om Samen Lezen goed te doen verlopen, is het handig om op voorhand enkele afspraken te maken met de deelnemers:

1. Je mag om het even welke bijdrage leveren, maar praten is niet verplicht: deelnemers mogen het gesprek ook gewoon volgen.
2. Als je van jezelf weet dat je veel praat, probeer je dan een beetje in te perken zodat iedereen de kans heeft om aan het woord te komen.
3. Er zijn geen foute of juiste antwoorden op de tekst of de vragen. Alles wat een deelnemer zegt, is welkom en waardevol.
4. Wat er tijdens Samen Lezen gezegd wordt, blijft daar ook: uitspraken die er worden gedeeld worden niet verder verspreid.
5. Probeer tijdens Samen Lezen vrienden te zijn voor elkaar: onderwerpen waarvan je weet dat ze conflict gaan uitlokken, ga je uit de weg.

De begeleider kan steeds ingrijpen om de groep er (zacht) op te wijzen als ze de afspraken niet volgen. Als het gesprek ten einde komt of de tijd op is (mik op +/- 15 minuten per fragment), stel je aan de groep voor om naar het volgende fragment te gaan.

Stap 2: Lezen en bespreken van een fragment

1. Lees het fragment een eerste keer voor. Wees niet gehaast. Om niet te haperen, kan het helpen om het fragment op voorhand enkele malen voor jezelf voor te lezen.
2. Kijk rond om te zien of de groep al spontaan wil reageren. Nodig hen uit om het woord te nemen als dat zo is.
3. Zo niet, kan je hen vragen of het fragment graag nog een keer horen en of iemand van de groep het graag wil voorlezen.
4. Stel een vraag aan de groep (uit de lijst, of een vraag van jou) om het gesprek te doen starten.
5. Houd de tijd in het oog: als het gesprek de 15 minuten nadert, rond je rustig af om naar het volgende fragment te gaan. (Dit kan ook vroeger als het gesprek niet goed aanslaat.)
6. Na het lezen van alle fragmenten bedank je de groep voor hun bijdrages en hun luisteren.

De rol van de begeleider is om de fragmenten een eerste keer voor te lezen, en vervolgens het gesprek en de deelnemers aan te moedigen: zo weinig mogelijk tussenkomen is best. Er mogen stiltes vallen.

Sommige groepen willen het gesprek meteen beginnen, anderen wachten op een vraag van de begeleider. De begeleider kan deelnemers die fysiek reageren (gezichtsuitdrukkingen, knikken...) maar niet spreken, aanmoedigen om zelf het woord te nemen. Iemand die een kort antwoord geeft, kan door de begeleider worden aangemoedigd om verder te spreken door een vraag naar meer details of uitleg.

Als iemand een persoonlijk verhaal naar voren brengt, wordt dit als een geschenk behandeld: ga er dieper op in als de spreker daarmee instemt, vraag aan de andere deelnemers of ze dit herkennen of iets gelijkaardigs hebben meegemaakt.

Als je vragen hebt, graag extra uitleg krijgt, of het volledige lespakket wil opvragen, kan je Magali Bosmans (publiekswerkingsverantwoordelijke bij Passa Porta) steeds contacteren via magali.bosmans@passaporta.be of 02 226 04 54 (ma-do, 9u30-17u30).

Samen lezen

Vader legde haar uit dat de buurvrouw Guusje heet en dat de mensen hier nu eenmaal zo zijn. Dat wil ze niet begrijpen. Ze heeft deze week bij haar aangebeld en toen de vrouw opendeed is ze naar binnen gestapt, heeft ze haar drie kussen gegeven, een bord pannenkoeken in haar handen gedrukt, ze heeft het gasfornuis van de buurvrouw aangedraaid, boter en honing gesmolten en over de pannenkoeken gegoten. Guusje wist niet wat haar overkwam. 'Als zij ons niet uitnodigt, nodig ik mezelf wel bij haar uit.' Vader grapte dat Guusje zo lief is geweest om de politie niet te bellen. Hij kan nooit boos op haar zijn, wat ze ook doet, hij kijkt altijd naar haar met veel verwondering, alsof ze een net onthuld standbeeld is. Ze zei toen dat Gloesje net de lekkerste pannenkoeken van haar leven had gegeten, waarom zou ze daar de politie voor bellen. Ze hield haar telefoon tegen haar oor en zei met een hoge stem: 'Help, help, iemand voert me lekkere pannenkoeken overgoten met honing en boter. Help.' De volgende dag stond Guusje voor de deur met warme speculaas. 'Moet ik nu ook de politie bellen, Hmed?' vroeg moeder terwijl ze haar binnenliet. Vader lachte.

uit *Half leven* (fragment 2)

door Aya Sabi

uitg. Das Mag (2022)

Sleutelwoorden: ontmoeting — cultuurshock — familieverhaal

Mogelijke vragen

1. Wat vind je van de reactie van Guusje? En van de vader en moeder?
2. Hoe gaan jij en je huishouden om met nieuwe burenen?
3. Aan welke situatie die je zelf al hebt meegemaakt of iemand je vertelt heeft doet dit fragment denken?